

2023-10-13

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: FRN-2023-00035

Politikerinitiativ Vinterplaner

Inkom den 29 mars av Karin Teljstedt, (KD) Christian Listérus (M), Emma Eide (C) och Petter Strömberg (L).

Förslag till beslut

1. Fritidsnämnden bifaller politikerinitiativet om vinterplaner genom att besluta att:
 - a) Inför vintersäsongen 2023/2024 genomföra ett test som innebär att kommunen påbörjar snöröjning av planer under november samt från vecka 3. Detta kan genomföras med start redan till denna vintersäsong och sedan utvärderas tillsammans med föreningsliv och idrottsdriftsenheten.
 - b) Utöka antalet planer som ska snöröjas till fem stycken.
 - c) Snöröjning under testperioden ska ske under dagtid på veckodagar.
 - d) Arbete med återförsel av snön från eventuella vallar och in på planen för att få planer spelbara tidigare ska ske aktivt.
 - e) Inför vintersäsongen 2024/2025 utse fem planer som permanenta vinterplaner som alltid snöröjs, Myrsjö IP, Boovallen 1, Älta IP 1, Fisksätra IP 1 och Nacka IP 2.
 - f) Efter utvärderad testperiod ta fram informationsmaterial om drift och skötsel på kommunens bollplaner inklusive vinterunderhåll.
 - g) Utredda en tilläggstaxa för vinterröjda planer inför vintersäsongen som startar i november 2024.

Sammanfattning av ärendet

I ett politikerinitiativ från Karin Teljstedt, (KD) Christian Listérus (M), Emma Eide (C) och Petter Strömberg (L) föreslås kommunen att se över hur man framgent ska arbeta med plogning och underhåll av bollplaner vintertid.

Vidare föreslås att ta fram informationsmaterial gällande underhåll av planer generellt och vinterunderhåll specifikt, gärna tillsammans med information om granulat och miljöpåverkan företrädesvis i anslutning till berörda planer.

Kommunen snöröjer idag fyra fullstora bollplaner under veckorna 6-13. Olika faktorer avgör vilka planer som väljs ut till vinterplaner. Att snöröja en plan innebär ett markant ökat slitage vilket betyder att planer som snöröjs får en väsentligt kortare livslängd och att konstgräsmattan behöver bytas ut oftare. All snö som plogas bort från planerna läggs i vallar längs planens sidor för att minimera risken för spridning av mikroplaster.

För att tillgodose föreningslivets önskemål beslutar fritidsnämnden:

- Att inför vintersäsongen 2023/2024 snöröja planer under november samt från vecka 3.
- Att utöka antalet planer som ska snöröjas till fem stycken.
- Att snöröjning även under testperioden ska ske under dagtid på veckodagar även under testperioden.
- Att arbete med återförsl av snön från eventuella vallar och in på planen för att få planer spelbara tidigare ska ske aktivt.
- Att inför vintersäsongen 2024/2025 utse fem planer som blir permanenta vinterplaner som alltid snöröjs, Myrsjö IP, Boovallen 1, Älta IP 1, Fisksätra IP 1 och Nacka IP 2.
- Att efter utvärderat test ta fram informationsmaterial om drift och skötsel på kommunens bollplaner inklusive vinterunderhåll.
- Att utreda en tilläggstaxa för vinterröjda planer inför vintersäsongen som startar i november 2024.

Under förutsättning att det under testperioden plogas fem fullstora planer fyra timmar per vecka under sju extra veckor, samt en extra plan under den ordinarie perioden, ger det fritidsnämnden en extra kostnad på 180 600 kronor.

Det är svårt att veta vilka exakta ekonomiska konsekvenser ytterligare snöröjning innebär för fritidsnämnden då det är helt och hållet beroende på vilken mängd snö som kommer.

Fritidsnämnden har idag inte avsatt medel för ytterligare snöröjning och det finns inte utrymme i den driftbudget som nämnden fastslagit.

Att lägga om planer mer frekvent på grund av ökat slitage kommer i förlängningen också innebära ökade hyreskostnader för fritidsnämnden.

Förslagen i politikerinitiativet

Vid fritidsnämndens sammanträde den 29 mars 2023 lämnade Karin Teljstedt, (KD) Christian Listérus (M), Emma Eide (C) och Petter Strömberg (L) in ett politikerinitiativ. I politikerinitiativet föreslås att se över hur Nacka framgent ska arbeta med plogning och underhåll av planer vintertid. Särskilda frågeställningar som önskas svar på är:

- Hur nyttjas de planer som idag plogas vintertid?
- Hur skulle en mer flexibel princip för timing av plogning kunna se ut?
- Vilka planer lämpar sig för vinterplogning utan större inverkan på miljö och planernas ekonomiska livslängd?

Vidare föreslås att ta fram informationsmaterial gällande underhåll av planer generellt och vinterunderhåll specifikt, gärna tillsammans med information om granulat och miljöpåverkan företrädesvis i anslutning till berörda planer.

Enhetens utredning och bedömning

I Nacka kommun finns bollplaner som upplåts till föreningslivet och bollplaner för endast spontanidrott. Dessa planer kan ha olika underlag, grus, naturgräs eller konstgräs med eller utan granulat (ifyllnadsmaterial). För att maximera livslängden och ha fotbollsplaner i bästa skick har Nacka kommun en idrottsdriftsenhet som sköter om de bollplaner som upplåts till föreningslivet. Beroende på vilket underlag en bollplan har krävs olika typer av skötsel och underhåll.

Vinterplaner i kommunen idag

Sedan många år tillbaka har Nacka kommuns idrottsdrift haft i sitt uppdrag att vid behov snöröja fyra fullstora bollplaner mellan vecka 6 till och med vecka 13 för att möjliggöra för träning på bollplaner även under vinterhalvåret. Inför varje säsong väljs de planer som ska snöröjas ut, och från vecka 6 har snöröjning påbörjats. De senaste säsongerna har en femte plan snöröjts. En av planerna på Boovallen snöröjdes under ett par säsonger på uppdrag och bekostnad av fastighetsenheten för att fungera som skolgård under tiden nya Boo gårds skola byggdes. Under pandemin snöröjdes 11-spelarplanen på Saltsjöbadens IP på fritidsnämndens initiativ för att öka möjligheten för alla föreningar att bedriva träning utomhus under den period då ingen verksamhet fick bedrivas inomhus.

När kommunen fastställt vilka vinterplaner som gäller för kommande vinter ansöker föreningarna om träningstider.

I första hand snöröjs 11-spelarplaner. Ett antal olika faktorer har avgjort vilka planer som valts ut att bli säsongens vinterplaner.

- En plan som får nytt konstgräs ska helst inte vinterröjas de två första åren för att hinna sätta sig och att garantier från leverantören inte ska försvinna.
- Vinterplaner ska finnas i olika delar av kommunen.
- Hur planerna ligger i förhållande till boende.
- Ifyllnadsmaterial – vi försöker undvika planer med enbart sand, de blir för hårda.
- Nuvarande skick på planen.

Kommunens idrottsdrift följer noga väderleksrapporten för att avgöra om och när det är lämpligt att ploga. Planerna plogas dagtid under vardagar, inte under helger. Vid plogning används traktorer med plog eller skopa. Vid ymnigt snöfall kan en plan behöva plogas flera gånger under en dag för att få den spelklar till kvällen. När en plan plogas har idrottsdriften gjort bedömningen att planen efter plogning blir spelbar. Att en plan är snöröjd innebär per automatik inte att den är spelbar. En plan som är för hård eller för isig är inte lämplig att träna på då skaderisken blir för stor. Ibland kan det därför vara bättre att låta en mindre mängd snö ligga kvar ett par dagar och töa bort av sig själv än att ploga bort den direkt om det blir många minusgrader, då planen istället riskerar att frysa och bli hård.

Varje vardag klockan 13.00 gör idrottsdriften en bedömning av vilka planer som är eller kommer att bli spelbara till kvällen och meddelar kommunens bokningsgrupp. Bokningsgruppen meddelar i sin tur föreningslivet samt uppdaterar kommunens hemsida om vilka planer som är spelbara. Föreningar har också rätt att själva avgöra om de vill träna på en plan eller inte. En plan som var godkänd för spel klockan 13.00 kan under eftermiddagen ha frusit till och föreningarna kan välja att inte träna. Vid dessa tillfällen utgår ingen avbokningsavgift.

Vid en mild vinter då planerna är gröna och spelbara kan föreningslivet boka in sig på samtliga planer under hela vintern.

Taxor för vinterplaner

Idag betalar bidragsberättigade barn- och ungdomsföreningar 175 kronor i timmen för en 11-spelsplan under eftersäsongen, november till mars, oavsett om den behöver plogas eller inte. Fram till första januari 2023, då fritidsnämnden beslutade om nya taxor, utgick en tilläggstaxa för vinterunderhåll och plogning av planer. Då betalade föreningslivet 175 kronor i timmen för en 11-spelsplan under vintersäsong och de gånger som planerna hade plogats gjordes ett tillägg på 175 kronor. För en plogad 11-spelsplan betalade föreningslivet alltså 350 kronor i timmen.

I jämförelse med den framräknade kostnadshyran på en 11-spelsplan på 2 197 kronor per timme erhåller bidragsberättigade föreningar under huvudsäsong, när taxan är 60 kronor per timme, en subventionsgrad om 97 procent. Under eftersäsong är subventionsgraden

idag 92 procent. När tilläggstaxan tillämpades låg subventionsgraden på 84 procent vid de tillfällen som planerna plogats.

Snöhantering

Tidigare krävdes en asfalterad yta med sarger där den bortplogade snön skulle läggas för att minimera spridning av mikroplaster från konsgräset och granulatet. Sen ett par år tillbaka läggs snön som plogas bort i vallar utanför planernas sidlinjer för att i ännu större utsträckning minimera risken att sprida mikroplaster då all snö med granulat stannar kvar på planerna. Det innebär dock att planerna krymper i takt med att vallarna växer. Vallarna smälter sedan ner i vårsolen och granulatet kan återföras in på planerna.

Konsekvenser av att snöröja en bollplan

Att snöröja en plan får flera konsekvenser.

- Det innebär ett markant ökat slitaget vilket betyder att planer som snöröjs får en väsentligt kortare livslängd och att mattan behöver bytas ut oftare. Kanske så ofta som var femte år, år till skillnad mot var åttonde till tionde år utan snöröjning. Vinterplanerna har alternerats för att fördela ut slitaget på olika planer.
- Snöröjning innebär också att fritidsnämnden får ökade kostnader för reparationer av planerna varje vår då det är nästan alltid uppstår någon mindre skada i mattan på de planer som snöröjs.
- Att snöröja en plan innebär också en ökad risk för spridning av mikroplaster då granulat och grässtrån följer med snön.

Omläggning av bollplaner

Att lägga om en konstgräsmatta kan endast göra när marken inte riskerar att frysa, vilket i praktiken innebär perioden april till och med oktober eller november. Under samma period är behovet av planerna som störst, vilket innebär att det krävs noggrann planering för att minimera risken att en omläggning krockar med föreningslivets behov av planen. Att byta ut en konstgräsmatta kostar cirka 1,5 – 1,8 miljoner, beroende på val av matta och hur omfattande arbetet med den underliggande sviktpaden är. I den kostnadsberäkningen ingår återanvändning och viss påfyllnad av befintligt granulat. I början av oktober 2023 beslutade EU om ett förbud mot bland annat granulat. Förbudet träder i kraft om åtta år. De billigaste granulaten är SBR-granulat och är enkelt beskrivet nermalda bildäck. Detta granulat är det billigaste och anses vara bra ur ett verksamhetsperspektiv men inte ur ett miljöperspektiv. Nacka kommun har sedan många år tillbaka inga planer med SBR-granulat. Granulat som är ett bättre alternativ för miljön och fortfarande klarar fotbollsförbundets krav är dyrare. En omläggning av en konstgräsmatta inklusive nytt granulat ger en kostnad på cirka 2,5 miljoner kronor.

Enhetens förslag på vinterplaner framöver

Kultur- och fritidsenheten föreslår:

- Att inför denna vintersäsong genomföra ett test som innebär att kommunen påbörjar snöröjning av planer under november samt från vecka 3 istället för vecka 6 som tidigare. Detta kan genomföras med start redan nu i november och sedan utvärderas tillsammans med föreningsliv och idrottsdriftsenheten.
- Att fritidsnämnden ska utöka antalet planer som ska snöröjas till fem stycken.
- Fortsatt snöröjning under dagtid på veckodagar även under testperioden.
- Aktivt arbete med återförsel av snön från eventuella vallar och in på planen för att få planer spelbara tidigare.
- Att inför vintersäsongen 2024/2025 utse fem planer som blir permanenta vinterplaner som alltid snöröjs, Myrsjö IP, Boovallen 1, Älta IP 1, Fisksätra IP 1 och Nacka IP 2. Dessa planer kommer då att kräva utbyte av matta oftare än idag, men det blir lättare att planera för både föreningslivet, idrottsdriften och för när utbyte av konstgräset krävs.
- Efter utvärderat test ta fram informationsmaterial om drift och skötsel på kommunens bollplaner inklusive vinterunderhåll.
- Utredda en tilläggstaxa för vinterröjda planer inför vintersäsongen som startar i november 2024.

Dagens fyra ordinarie vinterplaner som plogas under åtta veckor utökas i förslaget ovan till fem vinterplaner som plogas under 15 veckor.

Ekonomiska konsekvenser

De senaste fem åren har antalet timmar som idrottsdriftsenheten lagt på snöröjning under en säsong varierat från 34 timmar till 156 timmar. Dessa timmar är fördelade på fyra planer, vilket ger ett snitt att varje plan snöröjts strax över tre timmar i veckan.

Under förutsättning att det under testperioden istället plogas fem fullstora planer fyra timmar per vecka under sju extra veckor, samt en extra plan under den ordinarie perioden, ger det fritidsnämnden en extra kostnad på 180 600 kronor.

Det är svårt att veta vilka exakta ekonomiska konsekvenser ytterligare snöröjning innebär för fritidsnämnden då det är helt och hållet beroende på om och vilken mängd snö som kommer.

Fritidsnämnden har idag inte avsatt medel för ytterligare snöröjning och det finns inte utrymme i den budget som nämnden fastslagit.

Att lägga om planer mer frekvent på grund av ökat slitage kommer i förlängningen också innebära ökade hyreskostnader för fritidsnämnden.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut anses positivt för barn och unga i kommunen då det innebär att det ges utökade möjligheter att träna fotboll under vintersäsongen.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 13 oktober 2023

Bilaga Politikerinitiativ

Anders Mebius
Kultur- och fritidsdirektör
Stadsledningskontoret

Anna Kristiansson
Utvecklingsledare
Kultur- och fritidsenheten